

Огаренко Т. А.

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін факультету № 1 Донецького державного університету внутрішніх справ, Кропивницький, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8400-1670>

Ліштаба Т. В.

кандидат філологічних наук, доцент, методист відділу ліцензування та акредитації Центру забезпечення якості вищої освіти в Льотній академії НАУ, Кропивницький, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6060-0900>

ТОЛЕРАНТНІСТЬ – ОСНОВОПОЛОЖНИЙ ПРИНЦИП ОСВІТИ У СВІТЛІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Як європейська країна, Україна поділяє спільні цінності з державами-членами ЄС. Інтеграція системи вищої освіти України в Європейський простір вищої освіти визнана одним з основних принципів державної політики у сфері вищої освіти (Закон України «Про вищу освіту», 2014). Долучення до Болонського процесу, метою якого є зближення, гармонізація та послідовність систем вищої освіти в Європі, висуває перед нашою країною низку вимог. Україна виконує необхідні організаційні умови для постійного членства в Європейській асоціації забезпечення якості вищої освіти.

Болонський процес є природною реакцією освіти на об'єктивну природу людини. Ця закономірність притаманна таким соціальним інститутам, як релігія, освіта та охорона здоров'я, що безпосередньо пов'язані з вираженням людської природи і впливом на неї. Однак у системі освіти вона отримує своє повне призначення. По-перше, органічна єдність освіти й гуманізму закладена в особистій гідності громадян як суб'єктів соціальної дії в освітньому просторі та у формуванні їхніх особистісних якостей. Дія права в європейському освітньому просторі сприяє формуванню особистості, вільної до самоорганізації, саморозвитку та самовизначення в процесі досягнення мети соціальної самореалізації. По-друге, освітній простір системно використовує справді гуманістичні засоби для «відшліфовування» унікальної особистості людини та введення її в реальний життєвий світ. При цьому увага акцентується на можливості вибору єдино правильної лінії поведінки з метою соціального визнання і схвалення, а це є безпосереднім виявом толерантності.

Ціннісна орієнтація, яка гарантує взаємовигідну співпрацю між усіма університетами Європейського регіону, включає в себе довіру, релевантність, сумісність і привабливість та корелює з поняттям толерантності.

«Відомо, що соціальний інститут освіти є формою суспільного життя, який реалізує розвиток здібностей і соціалізацію індивідів, передавання ними накопичених знань, умінь та навичок з метою примноження матеріального та

духовного багатства нації і створення гармонійних соціальних відносин у світовому просторі» [1, с. 3].

У будь-якій країні, у т. ч. в Україні, завданнями освіти є: всебічний розвиток талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей людини як особистості та найвищої цінності суспільства; формування цінностей і здібностей, необхідних для самореалізації; виховання відповідальних громадян, здатних робити свідомий суспільний вибір і спрямовувати свою діяльність на користь інших людей та на цій основі збагачувати інтелектуальний, економічний, творчий і культурний потенціал українського народу. Варто додати, що «одним з важливих пріоритетів адаптації національної системи вищої освіти до Європейського освітнього простору виступає формування культури якості освіти в усіх учасників освітнього процесу, що уможливить усвідомлення ними тих процесів, які відбуваються в країнах Європейського Союзу» [2, с. 5].

Україна реалізувала основні пункти освітньої реформи, визначені Болонським процесом. Зокрема, відбулася низка змін в освітньому просторі:

- запровадження триступеневої системи вищої освіти (бакалаврат, магістратура та докторантура);

- навчання впродовж життя, включаючи визнання попереднього навчання (формального й неформального), гнучкий графік, що дає змогу поєднувати роботу з навчанням та полегшує доступ до вищої освіти;

- забезпечення рівних освітніх можливостей та сприяння соціальній згуртованості через освіту;

- сприяння зайнятості (вища освіта для кращої роботи);

- упровадження та затвердження спільних навчальних планів і спільних дипломів, що пропонуються університетами-партнерами. Кожен університет готовий визнавати й зараховувати курси, пройдені студентами з інших партнерських установ;

- мобільність у межах та за межами ЄС;

- визнання ступенів і дипломів, отриманих в університетах інших країн та континентів.

Свобода досліджень і викладання, студентоцентризм на сьогодні є фундаментальними принципами освітньої сфери, які реалізуються в системі освіти України та виступають маркерами толерантності.

Отже, Україна втілює євроінтеграційні напрями в усіх сферах, у т. ч. освітній, а толерантність виступає універсальною етичною концепцією для функціонування всіх соціокультурних механізмів.

Список використаних джерел

1. Солодков В. Європейський простір вищої освіти як соціальний інститут. *Сіверянський літопис*. 2008. № 2. С. 111–120. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/45400> (дата звернення: 05.10.2024).

2. Європейський простір вищої освіти: параметри якості та експертизи : навч. посіб. / за ред. С. О. Сисоевої ; Київський ун-т імені Б. Грінченка. Київ, 2020. 152 с. URL: <http://surl.li/yiurpmk> (дата звернення: 10.10.2024).